

T.C.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

SAYI : 2024/2596-S.24.4174

BAŞVURU NO : 2023/19922

KARAR TARİHİ : 06/03/2024

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN : [REDACTED], TCKN: [REDACTED]
Adres: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
BAŞVURUYA KONU İDARE : SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI
BAŞVURUNUN KONUSU : Başvuranın ücretli öğretmen olarak çalıştığı dönemde primlerin eksik yatırılması hakkındadır
BAŞVURU TARİHİ : 06/12/2023

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Kurumumuza yapılan başvuruda, başvuran özetle; 12.09.1994 ile 31.06.1995 tarihleri arasında Gaziantep [REDACTED] Ortaokulunda ücretli öğretmen olarak görev yaptığını ancak bu dönemlere ilişkin hizmetlerinin Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarında tam ve eksiksiz olarak görünmediğini, sigorta bildiriminin yapılması talebiyle Sosyal Güvenlik Kurumuna gerekli başvuruları yaptığını ve başvurusu neticesinde 288 gün olan hizmet süresinin 90 günlük kısmının hizmet günü olarak tescil edildiğini beyan ederek hizmet primlerinin tam zamanlı olarak ödenmesini talep etmiştir.

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

2. Kurumumuzun 18.12.2023 tarihli ve S. [REDACTED] 6 sayılı bilgi-belge isteme yazısına cevaben Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından gönderilen 19.01.2024 tarihli ve E- [REDACTED] - [REDACTED] sayılı yazı ile eklerinde; Başvuranın Gaziantep Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü kayıtlarına, Başakşehir Sosyal Güvenlik Merkezinin 11.04.2023 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısı ekinde intikal eden 06.12.2022 tarihli ve [REDACTED] sayılı dilekçesi gereğince Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden 12.06.2023 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazı ile ilgilinin çalışmaları hakkında bilgi talep edildiği; Şahinbey İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün 10.07.2023 tarihli ve [REDACTED] sayılı cevabi yazısında gün ve kazançlar belirtilmediğinden, çalışma gün ve kazançlarının tespiti için 02.08.2023 tarihli ve [REDACTED] sayılı denetim talebi ile sosyal güvenlik denetmenine gönderildiği, sosyal güvenlik denetmenince tanzim edilen 13.11.2023 tarihli ve [REDACTED] / [REDACTED] / [REDACTED] sayılı raporunda belirtilen ve Şahinbey İlçe Milli Eğitim

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Müdürlüğünün 01.11.2023 tarihli ve [REDACTED] sayılı yazısı ekinde gönderilen ders çizelgelerinde belirtilen ders saatlerinin 2013/11 sayılı genelgesinin "1.7- Usta öğreticiler ve kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler" başlıklı maddesinin 4'üncü fıkrasında belirtilen formüle göre düzenlendiği ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 2709 sayılı T.C. Anayasasının:

3.1. "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5'inci maddesinde, "Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır." hükmü yer almaktadır.

3.2. "Kanun önünde eşitlik" başlıklı 10'uncu maddesinde, "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." hükmü;

3.3. "Çalışma hakkı ve ödevi" başlıklı 49'uncu maddesinde, "Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri alır." hükmü;

3.4. "Sosyal güvenlik hakkı" başlıklı 60'ıncı maddesinde, "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar." hükmü; "Hizmete girme" başlıklı 70'inci maddesinde, "Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir. Hizmete alınmada, görevin gerektirdiği niteliklerden başka hiçbir ayırım gözetilemez." hükmü;

3.5. "Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı" başlıklı 74'üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında, "Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bağlı olarak kurulan Kamu Denetçiliği Kurumu idarenin işleyişiyle ilgili şikâyetleri inceler." hükmü,

3.6. "Kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler" başlıklı 128'inci maddesinde, "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür. Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir (...)" hükmü yer almaktadır.

4. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında, "Kurum, idarenin işleyişi ile ilgili şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir." hükmü yer almaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

5. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Ders görevi” başlıklı 89’uncu maddesinde, “Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dahil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir. Ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısı, ders görevi alacakların nitelikleri ve diğer hususlar ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunur.” hükmü yer almaktadır.

6. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “Sigortalı sayılanlar” başlıklı 4’üncü maddesinde, “(...) a) Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar, (...)

c) Kamu idarelerinde; 1) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendine tabi olmayanlardan, kadro ve pozisyonlarda sürekli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar, 2) Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerine tabi olmayanlardan, sözleşmeli olarak çalışıp ilgili kanunlarında (a) bendi kapsamına girenler gibi sigortalı olması öngörülmemiş olanlar ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 86’ncı maddesi uyarınca açıktan vekil atanalar, sigortalı sayılırlar. Birinci fıkranın (a) bendi gereği sigortalı sayılanlara ilişkin hükümler; (...) f) Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen kurslarda usta öğretici olarak çalıştırılanlar, kamu idarelerinde ders ücreti karşılığı görev verilenler ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesinin (c) bendi kapsamında çalıştırılanlar, (...) hakkında da uygulanır.” hükmü; “Prime esas kazançlar” başlıklı 80’inci maddesinin birinci fıkrasında, “4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındaki sigortalıların prime esas kazançları aşağıdaki şekilde belirlenir. a) Prime esas kazançların hesabında; 1) Hak edilen ücretlerin, 2) Prim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkaktan o ay içinde yapılan ödemelerin ve işverenler tarafından sigortalılar için özel sağlık sigortalarına ve bireysel emeklilik sistemine ödenen tutarların, 3) İdare veya yargı mercilerince verilen karar gereğince yukarıdaki (1) ve (2) numaralı alt bentlerde belirtilen kazançlar niteliğinde olmak üzere sigortalılara o ay içinde yapılan ödemelerin, brüt toplamı esas alınır. (...) g) Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir. Ancak günlük kazancın hesabına esas tutulan ay içindeki bazı günlerde çalışmamış ve çalışmadığı günler için ücret almamış sigortalının günlük kazancı, o ay için prime esas tutulan kazancının ücret aldığı gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanır. h) Sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayıları, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterir. Ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısı, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunur. Bu şekildeki hesaplamada gün kesirleri bir gün kabul edilir. (...) j) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı her derece ve türdeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders ücreti karşılığında ilgili mevzuatı çerçevesinde uzman ve usta öğretici olarak çalıştırılanların prim ödeme gün sayısı 30 günü aşmamak kaydıyla, bir takvim ayı içerisinde hak kazandıkları brüt ek ders ücreti toplam tutarının, prime esas günlük kazanç alt sınırına bölünmesi sonucu bulunur. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda tam sayıdan sonraki küsuratlar dikkate alınmaz (...)” hükmü yer almaktadır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

7. 439 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Yüksek ve Orta Dereceli Okullar Öğretmenleri ile İlkokul Öğretmenlerinin Haftalık Ders Saatleri ile Ek Ders Ücretleri Hakkında Kanunun 8'inci maddesinde, “*Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her dereceli okullara meslekten öğretmen bulunmaması halinde: a) Yüksek dereceli okullara üniversite ve yüksekokul mezunları ile dengi yabancı üniversite ve yüksekokul mezunları, b) Orta dereceli okullara orta öğretim öğretmenliği şartlarını taşıyanlarla ilköğretim öğretmenliği yapanlar ve ev işleri dersi için de mesleki ve teknik öğretim kurslarında öğretmenlik yapmakta olanlar, Geçici olarak ücretle öğretmen atanabilirler. Bunlardan, resmi bir görevi bulunanlara haftada sekiz, resmi görevi bulunmayanlardan yüksek öğretim kurumlarına atananlara oniki, orta dereceli kurumlara atananlara yirmidört saate kadar ders verilebilir.*” hükmü; Ek Madde 1’de ise “*Anaokullarında, anasınıflarında, yetiştirme yurtlarında, okuma yazma kurslarında, gezici köy kurslarında görevli öğretmenler ile ilköğretim kurumlarında görevli sınıf öğretmenleri aylıkları karşılığında haftada 18 saat, branş öğretmenleri 15 saat ders okutmakla yükümlüdürler (...)*” hükmü yer almaktadır.

8. 4857 sayılı İş Kanununun “Kısmî süreli ve tam süreli iş sözleşmesi” başlıklı 13’üncü maddesinde, “*İşçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda sözleşme kısmî süreli iş sözleşmesidir. Kısmî süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçi, ayırımı haklı kılan bir neden olmadıkça, salt iş sözleşmesinin kısmî süreli olmasından dolayı tam süreli emsal işçiye göre farklı işleme tâbi tutulamaz. Kısmî süreli çalışan işçinin ücret ve paraya ilişkin bölünebilir menfaatleri, tam süreli emsal işçiye göre çalıştığı süreye orantılı olarak ödenir. Emsal işçi, işyerinde aynı veya benzeri işte tam süreli çalıştırılan işçidir. İşyerinde böyle bir işçi bulunmadığı takdirde, o işkolunda şartlara uygun işyerinde aynı veya benzer işi üstlenen tam süreli iş sözleşmesiyle çalıştırılan işçi esas alınır. İşyerinde çalışan işçilerin, niteliklerine uygun açık yer bulunduğu kısmî süreli tam süreliye veya tam süreli kısmî süreliye geçirilme istekleri işverence dikkate alınır ve boş yerler zamanında duyurulur (...)*” hükmü yer almaktadır.

9. 2006/11350 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın “Ders ücreti karşılığında görevlendirme” başlıklı 9’uncu maddesinde, “*Öğretmen sayısının yetersiz olması hâlinde; a) Yüksek öğrenimli olmak koşuluyla; 1) Bu Karar kapsamındaki yönetici ve öğretmenler dışındaki resmî görevliler ile sınıf öğretmenlerine ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında haftada 8 saate, 2) Resmî görevi bulunmayanlar ile emeklilere, okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim ve yaygın eğitim kurumları ile yabancı uyrukluların eğitim gördüğü geçici eğitim merkezlerinde haftada 30 saate, kadar ek ders görevi verilebilir. b) İlgili mevzuatında belirtilen esaslara göre uzman ve usta öğretici olarak nitelendirilenlerden; 1) Resmî görevi bulunanlara haftada 10 saate, 2) Resmî görevi bulunmayanlara haftada 40 saate, kadar, okul öncesi, meslekî ve teknik orta öğretim ile özel eğitim ve yaygın eğitim kurumlarında ek ders görevi verilebilir.*” hükmü yer almaktadır.

10. İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinin “Kısmî süreli çalışma” başlıklı 6’ncı maddesinde, “*İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışma kısmî süreli çalışmadır.*” hükmü yer almaktadır.

IV. KAMU DENETÇİSİ CELİLE ÖZLEM TUNÇAK’IN KAMU BAŞDENETÇİSİNE ÖNERİSİ

11. Başvuranın iddiaları, idarenin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde başvuru konusuna ilişkin “Tavsiye Karar Önerisi” Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme

12. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ücret karşılığı ders görevi verilen başvuran, sigorta prim ödeme gün sayısının eksik bildirildiğini ifade ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

13. Kurumumuz tarafından idare ile yapılan yazışmalar neticesinde; başvuranın 1994 - 1995 yılları arasında hizmetlerinin tespitinin, Sosyal Güvenlik Denetmeninin 13.11.2023 tarihli ve [REDACTED]/[REDACTED]/[REDACTED] sayılı Raporuna istinaden yapıldığı, ilgili inceleme raporunda; başvurucunun Gaziantep [REDACTED] Ortaokulunda 1994 yılının Eylül ayında 54 ders saati, Ekim ayında 78 ders saati, Kasım ayında 80 ders saati, Aralık ayında 76 ders saati, 1995 yılının Ocak ayında 54 ders saati, Şubat ayında 60 ders saati, Mart ayında 76 ders saati, Nisan ayında 66 ders saati, Mayıs ayında 54 ders saati, Haziran ayında 32 ders saati ücretli öğretmenlik görevi yaptığı anlaşılmıştır.

14. Sosyal güvenlik, belirli sosyal risklerin iktisadi sonuçlarına karşı bireylerin korunması olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından 1944 yılında Philadelphia’da düzenlenen Uluslararası Çalışma Konferansında sosyal güvenlik kapsamına giren sosyal riskler somutlaştırılmaya çalışılmıştır. Buna göre, hastalık, yaşlılık, malullük, analık, aileyi geçindiren kişinin ölümü, işsizlik, giderlerin normal sayılmayacak ölçüde artışı, iş kazaları ve meslek hastalıkları, söz konusu riskler arasında yer almaktadır (Bkz. Sait Dilik, “Sosyal Güvenlik ve Sosyal Hizmetler Arasındaki İlişkiler”, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt 35, Sayı 1, s. 77). Bu çerçevede söz konusu risklerin gerek mülga sosyal güvenlik kanunlarıyla gerek yürürlükte olan 5510 sayılı Kanunla sosyal güvenlik kapsamına alındığı görülmektedir.

15. Tarihin akışı içinde sosyal güvenlik hakkına, aile içi yardımlaşmadan, kişisel ve toplu yardımlaşmalardan, ticarî sigortalardan, işverenin sorumluluğu ilkesinden ve sosyal sigortalardan geçilerek geldiği görülmektedir. Bu hak, insanlığın eski ve derin bir gereksinimi olan yarınından emin olma isteğinin somut bir belirtisidir. Bu istek ve gereksinim, toplumun her zümresi ve her sınıfı için geçerli olmakla birlikte maddi ihtiyatlara sahip olmayan bireyler bakımından daha baskın şekilde kendini hissettirmektedir. Pierre Laroque’nin ifadesiyle sosyal güvenlik, bir ülke halkının bugününü ve yarınını güven altına almayı amaçlayan ve birbiri arasında sıkı bir birlik ve uyum kurulmuş olan bir önlemler ve kurumlar bütünüdür. Bir tanıma göre de sosyal güvenlik, her şeyden önce, herkeste bir güvence duygusu yaratmak, bu güvenceyi bozacak her riski önlemek ve bu riskleri etkili bir biçimde yok edecek durumları sağlamak sorunudur (Bkz. Cahit Talas, “Türkiye’de Sosyal Güvenlik ve Karşılaşılan Sorunlar”, Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, Cilt 31, Sayı 1, s. 3-4).

16. Sosyal güvenlik hakkı, bugün çalışma gücüne sahip olan bireylerin, geleceği mukadder olan ve çalışma gücünden yoksun kalacakları yarınlarda yaşamalarını mümkün kılacak yol olarak belirlemektedir. Her birey için geçerli olan bu durumun gerçekliği göz önünde bulundurularak söz konusu hak, Anayasamızca herkese tanınmış bulunmaktadır.

17. Başvuru konusu uyuşmazlık, sosyal güvenlik hakkı kapsamında başvuranın prim ödeme gün sayısının belirlenmesinden kaynaklanmaktadır. Bu çerçevede başvuranın prim ödeme gün sayısının hesaplanmasına ilişkin hususlar ortaya koyulmalıdır.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

19. Öncelikle belirtmek gerekir ki öğretmenlerin istihdam biçimi çeşitlilik göstermektedir. 657 sayılı Kanunun 4'üncü maddesi kapsamında öğretmenler memur ya da sözleşmeli personel olarak istihdam edilebilmektedir. Bunun yanında anılan Kanunun 86'ncı maddesi kapsamında memur statüsüyle çalışan öğretmenlerin işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine vekil öğretmen atanabilmektedir. Son olarak eğitim kurumlarında yeterli öğretmen bulunmaması halinde anılan Kanunun 89'uncu maddesi kapsamında açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilmektedir. Bilindiği üzere Anayasanın 128'inci maddesinde kamu hizmeti görevlileriyle ilgili hükümler düzenlenmektedir. Buna göre, devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevlerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülmesi gerekmektedir. Bu itibarla söz konusu öğretmenlerin kural olarak memur veya diğer kamu görevlisi olarak istihdam edilmesi, diğer istihdam biçimlerine ise zorunlu hallerde başvurulması gerekmektedir. Başvuranın görevlendirilmesinin yasal dayanağını oluşturan 657 sayılı Kanunun 89'uncu maddesinde "...veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir..." hükmünün yer aldığı görülmektedir. Anılan maddenin devamında, ücretle okutulacak ders saatlerinin sayısının, ders görevi alacakların niteliklerinin ve diğer hususların ilgili Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulunun kararı ile tespit olunacağı hüküm altına alınmaktadır. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın "Ders ücreti karşılığında görevlendirme" başlıklı 9'uncu maddesine dayanılarak öğretmen sayısının yeterli olmaması halinde başvurana haftada 30 saate kadar ek ders görevi verilebilmektedir.

20. 657 sayılı Kanunun 4/A ve 86'ncı maddesi kapsamında istihdam edilen öğretmenler sosyal güvenlik yönünden 5510 sayılı Kanunun 4/1-(c) maddesi kapsamında sigortalı sayılmaktadırlar. 657 sayılı Kanunun 4/b maddesi kapsamında sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen öğretmenler ise 5510 sayılı Kanunun 4/1-(a) maddesi kapsamında sigortalı sayılmaktadırlar. Söz konusu üç istihdam biçiminde de prim ödeme gün sayıları aylık 30 gün üzerinden bildirilmektedir. 657 sayılı Kanunun 89'uncu maddesi kapsamında ücret karşılığı ders görevi verilen öğretmenler hakkında ise 5510 sayılı Kanunun "Sigortalı sayılanlar" başlıklı 4'üncü maddesi uyarınca aynı maddenin (a) bendi kapsamında sigortalı sayılan hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar hakkındaki hükümler uygulanmaktadır. Anılan Kanunun "Prime esas kazançlar" başlıklı 80'inci maddesinde, sigortalıların günlük kazançlarının hesabında esas tutulan gün sayılarının, aynı zamanda, bunların prim ödeme gün sayılarını gösterdiği; ancak, işveren ve sigortalı arasında kısmî süreli hizmet akdinin yazılı olarak yapılmış olması kaydıyla, ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalışan ve çalıştığı saat karşılığında ücret alan sigortalının ay içindeki prim ödeme gün sayısının, ay içindeki toplam çalışma saati süresinin 4857 sayılı İş Kanununa göre belirlenen haftalık çalışma süresine göre hesaplanan günlük çalışma saatine bölünmesi suretiyle bulunacağı hükmüne yer verilmektedir. İdarece tarafından prim ödeme gün sayısının bu hükümler çerçevesinde hesaplandığı görülmektedir. Belirtmek gerekir ki ücretle ek ders görevi verilen öğretmenlere benzer şekilde ders görevi verilmek suretiyle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurumlarda uzman ve usta öğretici statüsünde çalışan sigortalıların prim ödeme gün sayısı da aynı şekilde hesaplanırken 31/07/2008 tarihinde 5797 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanuna eklenen hükümle birlikte söz konusu hesaplama usulünün değiştiği, bu çerçevede uzman ve usta öğretici olarak çalıştırılanların prim ödeme gün sayısının 30 günü aşmamak kaydıyla, bir takvim ayı içerisinde hak kazandıkları brüt ek ders ücreti toplam tutarının, prime esas günlük kazanç alt sınırına bölünmesi sonucu bulunacağının hüküm altına alındığı görülmektedir. Madde gerekçesinde, prim ödeme gün sayısının ders saati sayısının 7.5'e bölünmesi suretiyle hesaplanması

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

usulünün geçerli olduğu durumda, sigortalı ayda 160 saat derse girse dahi 21 gün hizmet kazanabildiği, bu uygulamanın mağduriyetlere neden olduğu vurgulanmaktadır. Aynı şekilde ücret karşılığı ders görevi verilmek suretiyle tam süreli çalışan öğretmenlerin de aynı mağduriyeti yaşadığı anlaşılmaktadır.

21. Başvuranın ay içerisinde günün bazı saatlerinde çalıştığı ve çalıştığı saat karşılığında ücret aldığı görülmektedir. Başvuranın 4857 sayılı Kanun kapsamında yer almadığı açık olmakla birlikte 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinde başvurana aynı maddenin (a) bendine göre sigortalı sayılanlara ilişkin hükümlerin uygulanacağını düzenlendiği, anılan Kanunun 80'inci maddesine göre de prim ödeme gün sayısının belirlenebilmesi için aynı zamanda çalışmanın tam zamanlı mı yoksa kısmi zamanlı mı olduğunun tespit edilmesi gerektiği, bu nedenle sadece çalışma süresinin hesaplanması yönünden 4857 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin dikkate alınması gerektiği görülmektedir. 4857 sayılı Kanunun 13'üncü maddesine göre, sözleşmenin kısmi süreli iş sözleşmesi olarak kabul edilebilmesi, işçinin normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre önemli ölçüde daha az belirlenmesi durumunda mümkün olabilecektir. Söz konusu ölçünün ne olacağına ilişkin olarak İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinde düzenleme yapıldığı görülmektedir. Buna göre, kısmi süreli çalışma, işyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına kadar yapılan çalışmadır.

22. 439 sayılı Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Yüksek ve Orta Dereceli Okullar Öğretmenleri İle İlkokul Öğretmenlerinin Haftalık Ders Saatleri İle Ek Ders Ücretleri Hakkında Kanunun Ek 1'inci maddesinde, ilköğretim kurumlarında görevli sınıf öğretmenlerinin aylıkları karşılığında haftada 18 saat, branş öğretmenlerinin ise haftada 15 saat ders okutmakla yükümlü olduğu hükmüne yer verilmektedir. Başvuranın ücretli öğretmen olarak yaptığı görevleri hakkında ders saati, haftalık veya aylık kaç saat ders aldığı, ücreti gibi unsurların belirlenemediği ve prime esas kazançları hesaplanırken ücret tespit edilememesi nedeniyle ilgili tarihlerdeki ücretin asgari ücret olarak esas alınarak işlem tesis edildiği anlaşılmıştır. Ancak ücretli öğretmen olarak görev yapılan sürelerle ilişkin olarak; sınıf öğretmeni olarak görev yapılan süreler için haftalık çalışma süresi 12 saatten az ise kısmi süreli çalışma, 12 saat ve üzerinde ise tam süreli çalışma; branş öğretmeni olarak görev yaptığı süreler için haftalık çalışma süresi 10 saatten az ise kısmi süreli çalışma, 10 saat ve üzerinde ise tam süreli çalışma olarak kabul edilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

B. İyi Yönetim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

23. İyi yönetim ilkelerine 28.03.2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "İyi yönetim ilkeleri" başlıklı 6'ncı maddesinde yer verilmiş idarenden istenilen bilgi ve belgelerin Kurumumuza süresi içinde ve gerekçeli olarak gönderildiği ancak idarenin başvuranla ilgili işlemlerinde hesap verilebilirlik, makul sürede karar verme, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi ve karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi ilkelerine uymadığı anlaşılmış olup idarenin bu ilkelere uyması beklenmektedir.

24. Başvuru konusu kapsamında Kurumumuzca; 23/09/2022 tarihli ve 2022/4705 Başvuru No'lu, 05/07/2022 tarihli ve 2022/2299 Başvuru No'lu, 26/05/2022 tarihli ve 2022/74 Başvuru No'lu, 25/03/2022 tarihli ve 2021/20994 Başvuru No'lu, 08/12/2021 tarihli Tavsiye Kararları verilmiştir. İdarenin iyi yönetim sergileyerek ücret karşılığı ders görevi verilen dönemlerde prim ödeme gün sayısı hesaplamasına ilişkin uygulamasını değiştirebileceği değerlendirilmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

25. 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 21'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, bu Tavsiye Kararının idareye tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde idare tarafından herhangi bir eylem ya da işlem tesis edilmezse (varsa) dava açma süresinden kalan süre işlemeye devam edecek olup aleyhine dava açılacak işlemi yapan idarenin olduğu yer Gaziantep İş Mahkemelerinde yargı yolu açıktır.

VII. KARAR

İlgili mevzuat hükümleri, yukarıda yer verilen açıklamalar ve dosya kapsamına göre **BAŞVURUNUN KABULÜNE,**

Başvuranın 1994-1995 tarihleri arasında Gaziantep [REDACTED] Ortaokulunda ücretli öğretmen olarak yerine getirdiği hizmetlerinin tespiti amacıyla yapılan denetimin tekrarlanarak başvuranın branş bilgisinin tespit edilmesi ve yapılan tespit sonucuna göre ücret karşılığı ders görevi verilen ve başvuranın sınıf öğretmeni olarak görev yaptığı dönemler için haftalık 12 ders saati ve üzerinde, branş öğretmeni olarak görev yaptığı dönemler için haftalık 10 ders saati ve üzerinde hizmette bulunduğu dönemlerinin prim ödeme gün sayısının tam süreli çalışmaya göre hesaplanarak gerekli işlemlerin yapılması hususunda **SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA, SOSYAL GÜVENLİK KURUMUNA** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.